

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

7

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

7491

ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Elektron nashr. 490 sahifa, 30-iyul, 2023-yil.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Abdurahmonov Qalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar, fan, ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyat va sport masalalari bo'yicha maslahatchisi o'rinbosari

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'ZR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari

Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori

Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dots., O'ZR Tabiat resurslari vaziri o'rinbosari

Djumaniyazov Maqsud Allanazarovich, Qoraqalpog'iston Resp. Tabiat resurslari qo'mitasi raisi

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'ZR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati

Utayev Uktam Choriyevich, O'ZR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari

Ochilov Farxod, O'ZR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i

Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori

Abdurahmanova Gulnora Qalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor

Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori

Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQTMO tarmoq markazi direktori

Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU profesor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU Marketing kafedrasida professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., prof., Atrof-muhit va tabiatni muhofaza qilish texnologiyalari ilmiy-tadqiqot instituti

Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Ekspertlar kengashi:

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Imomqulov To'liq Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'ZR Tabiat resurslari vazirligi,
O'ZR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot"
jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli
qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Green Economy Transition Strategy for Uzbekistan	6
Raekwon Chung , Chairman, Supervisory Committee for New Climate Innovation Center at TSUE	
Jahon Savdo Tashkilotiga a'zolikning dolzarb masalalari.....	8
Nodira Shotursunova , Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)	
"Yashil iqtisodiyot" dan "yashil taraqqiyot" sari	12
Shoyqulov Baxtiyor Bakirovich , t.f.n., dotsent	
Tadbirkorlik faoliyatida yuzaga keladigan risklarni sug'urtalashning mohiyati va xususiyatlari.....	16
Egamov Zoxid Baxtiyarovich , bosh mutaxassisi	
Unleashing the Potential of Human Capital for Green Development: Bridging the Gap between Environmental Sustainability and Skill Development	26
Muratova Muzayana , Teacher	
Анализ состояния применения механизма инновационного управления инфраструктурами нефтегазовых предприятиях в условиях глобальной потепление земли	34
Кучаров Абдор Сабиражонович , профессор; Динара Нурмамад кизи Ишманова , доцент; Тю Константин Геннадьевич , соискатель	
Enhancing Methodology for Developing Professional and Communicative Skills of Future Economists in the Context of Teaching English and Green Economy	39
Nargiza Samandarova Muxammadovna , Teacher	
The Role of Higher Education in Shaping a Sustainable Green Economy.....	47
Ikromov Sayidolim , Teacher	
O'zbekistonda yashil turizmni rivojlantirish istiqbollari.....	54
Rasulova Nigora Yusupovna , kafedra assistenti	
Qishloq hududlarini rivojlantirishda agroturizmning ahamiyati.....	58
Jontemirova Iroda Ikrom qizi , talaba	
Iqtisodiy rivojlanish yo'lida "Yashil iqtisodiyot" ning o'rni	61
Hamroyeva Sevinchbonu Hamroyevna , talaba	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyot va yashil byudjetlashtirish tizimiga o'tishning ahamiyati.....	64
Raxmanov M. A. , tayanch doktorant	
Sustainable Globalization: Nurturing a Green Economy in Higher Education.....	68
Tukhtaeva Shaknoza , Teacher	
Qishloq xo'jaligida ishlab chiqarishni investitsiyalar yordamida oshirish xususiyatlari.....	75
Bauyetdinov Majit Janizaqovich , kafedra dotsenti; Djumaniyazov Ubbiniyaz Ismayl uli , tayanch doktoranti	
Qishloq xo'jaligi nisbiy samaradorligini baholash.....	79
Berkinov Bozorboy , iqtisodiyot fanlari doktori, professor; Qulmatova Sayyora Safarovna , PhD; Ruxsatova Rushana O'ktamovna , erkin tadqiqotchisi	
O'zbekiston Respublikasidagi yirik tijorat banklari kreditlash amaliyotining ekonometrik tahlil va natijalari	86
Kaxxarov Ulug'bek Xalmatovich , mustaqil izlanuvchi	
O'zbekistonda eksportni kreditlash mexanizmlarini yanada kengaytirish yo'nalishlari.....	97
G'aniyev Shaxriddin Abduvohidovich , i. f. d., professor; Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich , i. f. d. (PhD)	
Tijorat banklarida iqtisodiy-matematik modellash tirish samaradorligini yanada oshirish usullari.....	102
Raxmanov Mexridin Sindarovich , kafedra dotsent v. b.	
Banklarda moliyaviy resurslarni boshqarishning ayrim rivojlangan mamlakatlar tajribasi.....	106
Ortiqov Uyg'un Davlatovich , kafedra dotsenti, i.f.n.	
Зарубежный опыт в области цифровизации цепочки поставок продуктов питания	115
Марданова Барно Асатуллоевна , докторант	
Environmental culture and building the ecosystem performance: An empirical analysis from Uzbekistan.....	119
Aziz Zikriyoev , PhD	
Kichik biznes subyektlarining eksport salohiyatini oshirishda innovatsiya va raqamlashtirish bo'yicha xorij tajribasi.....	129
Kambarova Sh. M. i.f.b.f.d. PhD	
Xalqaro dividend siyosati tajribalarida "S&P 500 dividend aristocrats" amaliyoti va uni milliy fond bozorida qo'llash imkoniyatlari.....	134
Sherkuziyeva Nasiba Abrorovna , dotsent	
Yirik sanoat korxonalarida innovatsion menejmentni joriy etish asosida mehnat samaradorligini oshirish yo'llari	139
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich , i. f. b. f. d. (PhD), dotsent; Saotaliyeva Nozima Isomiddinovna , talaba	
Byudjetdan tashqari mablag'lari samaradorligini oshirishda davlat xaridlarining roli	147
Norov Akbar Ruzimamatovich	
O'zbekistonda sanoat kooperatsiyasi asosida tayyor mahsulotlar ishlab chiqarishni mahalliyashtirish jarayonlari tahlili	151
Egamberiyev Shuxrat Satimbayevich , i.f.f.d.(PhD)	

Aholining tadbirkorlik faolligini oshirishda oilaviy tadbirkorlikning roli 158 Xudayarova Maftuna Shavkatovna , tayanch doktorant	158
Elektron tijoratni samarali tashkil etishda raqamli platformalarning yaratilish texnologiyasi 164 Karimova Shirin Zoxid qizi , tayanch doktorant	164
Tadbirkorlik subyektlarini moliyalashtirish mexanizmini takomillashtirish orqali aholi bandligini ta'minlash 168 Shakirova Nigora Axralovna , kafedra dotsenti v.b.	168
Agglomeratsiya iqtisodiyoti – hududiy rivojlanini harakatlantiruvchi omili sifatida 172 Raximbayev Akmal Azatboyevich , mustaqil tadqiqotchi	172
Overview of Environmental Management in Uzbekistan: A Comparative Analysis of Protected Areas and Waste Management..... 177 Mamadjonova Sarvinov Sharifjonovna , PhD	177
Obligatsiyalar bozorining paydo bo'lishi va uning iqtisodiyotga kapital jalb qilishdagi ahamiyati 182 Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li , tayanch doktorant	182
Iqtisodiy subyektlarga soliq yukini hisoblashning ahamiyati va zarurati 186 Abduturopov Jasurbek Nozimjonovich , mustaqil izlanuvchi	186
Muammoli kreditlar va ularni bartaraf etish yo'llari 195 Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	195
Yangi O'zbekiston taraqqiyotida sug'urta munosabatlarini amalga oshirishning ahamiyati va zarurligi 199 Abdutarapova Dildora Farxodjon qizi , tayanch doktorant	199
Assotsiativ qoidalar va bozor savatlarining tahlili 205 Sh. B. Rajabov; Sadinov Aziz Ziyadullayevich , 3 st year doctoral student	205
Mamlakatda davlat soliq xizmati organlari soliq ma'muriyatchiligi faoliyati tahlili 210 Tashmuxeimedova Yayra , tadqiqotchi	210
Exploring the Integration of Management and Marketing Strategies in Higher Education Institutions: Addressing Crucial Gaps for Enhanced Organizational Performance 213 Rakhimova Gulnoza , Teacher	213
Особенности научной биографии художника Урала Тансыкбаева (на материале эпистолярного наследия)..... 218 Искендир Аккуралай Абдиалиевна , докторант	218
Raqamli iqtisodiyot: milliy iqtisodiyot drayveri 222 Kutbitdinova Moxigul Inoyatovna , kafedra dotsenti; Berdiyeva Janonaxon Jahongir qizi	222
Роль цифровизации туристической отрасли в повышении её экспортного потенциала страны 228 Суюнова Фотима Баходир кизи , базовый докторант	228
Таргетирование инфляции в Узбекистане: предпосылки применения и первые итоги 233 Рашидов Рахимжон Искандарович , в.и.о доцента; Якубова Шамшинур Шухратовна , к.э.н., доцент, докторант (DSc)	233
O'zbekistonda tadbirkorlik faoliyati va uning barqarorligini ta'minlashda sug'urtaning o'rni 240 Nomozova Qumri Isoyevna , iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent	240
Tijorat banklarining investitsion jozibadorligini takomillashtirishning xorijiy davlatlar tajribalari 248 Nazarov Qilich Xolmuradovich , kafedra assistenti	248
Bank moliyaviy xavfsizligini ta'minlashda huquqiy mexanizmlarning o'rni 255 Akbarov Behzodhon Ulug'bek o'g'li , mustaqil tadqiqotchi	255
Tijorat banklarida muammoli aktivlarni boshqarishning dolzarb masalalari 262 Do'sanov Doniyor , magistr	262
Tijorat banklarida raqamli texnologiyalarni joriy qilish xususidagi ilmiy-nazariy qarashlar 269 N. N. Ro'ziyev	269
Exploring the Potential of Islamic Finance in Uzbekistan..... 277 Sattorova Nasiba G'anijon qizi , Teacher	277
O'zbekiston Respublikasida tijorat banklari faoliyatini tartibga solish tizimining zamonaviy holati 284 Murodova Dilnoza Choriyevna , PhD	284
Kredit mexanizmini metodologik asoslarini takomillashtirish 288 Gadoyev So'hrob Jumakulovich , mustaqil tadqiqotchi	288
Korxonalarda raqamli marketing vositalaridan foydalanish xususiyatlari 295 M. A. Saparova , talaba	295
Приоритетные направления модернизации системы подготовки туристских кадров..... 299 Очилова Хилола Фармоновна , к.э.н., доцент	299
Improving the use of competitive strategies in the management of sewing and knitting enterprises during green development 304 Vafoyeva Dilafruz , Teacher	304
O'zbekistonda savdo xizmatlari sohasining rivojlanish tendensiyasi va istiqbollari 311 Xojiyev Elshod Yoqub o'g'li , katta o'qituvchisi, PhD	311
O'zbekiston Respublikasida aholini ijtimoiy himoya qilishning zamonaviy statistik usullaridagi tahlili 316 Kutbitdinova Muhayyoxon Inoyatovna , tayanch doktorant	316

O'zbekiston to'qimachilik sanoatida CRM strategiyalaridan foydalanish yo'llari	323
Xalilova Nafisa Komilovna , magistrant	
Ko'zi o'z shaxslarini ish bilan ta'minlashni qonunchilik vositasida tartibga solishdagi xorijiy tajriba	327
Usmonov Ziyodulla Ulmas o'g'li , tayanch doktorant	
Оптимизации операционной стратегии и повышение экономического потенциала хлопково-текстильных кластеров	334
Джурбаев Отабек Джурбаевич , доцент кафедры	
Необходимость управления активами и пассивами современными банками Узбекистана	341
Фаттахова Муниса Абдухамитовна	
Transport logistika xizmatini eksportni takomillashtirishga ta'siri	349
Jumabayeva Akmolesheraliyevich , magistrant	
Цифровая валюта: возможные последствия вывода из обращения наличных денег	354
Бахромов Мирзаахмад Рустам угли , студент; Абдикаримова Динара Рустамхановна , научный руководитель, д. э. н. (DSc)	
Systematic mapping study of higher education in green development context	361
Asqarova Feruza Abdullaevna , Senior Teacher	
O'zbekistonda rekreatsiya turizmini rivojlantirish imkoniyatlari	368
Vayskulov Ramazon Alisher o'g'li , kafedra o'qituvchisi; Shaymanova Nigora Yusupovna , tayanch doktoranti	
Особенности подготовки юных футболистов на этапах начальной подготовки, спортивно – оздоровительном и групп начальной специализации	373
Д. К. Исмаилов , кандидат педагогических наук, доцент	
Optimizing Financial Resources Management in Treasury Systems for Sustainable Green Development	377
Shodmonkulova Shahlo , PhD student	
Iqtisodiy xavfsizlikning institutsional asoslarini takomillashtirishning xorij davlatlar tajribasi	384
Mamatov Sardor Axmatjonovich , mustaqil tadqiqotchi	
Bank tizimida resurs bazasini mustahkamlash yo'llari	390
Voxidov Oybek Rozikovich , mustaqil tadqiqotchisi	
Integrating Career-Oriented Communication Competences in English Language Teaching for Future Specialists in Higher Education Institutions: A Catalyst for Green Economy	398
Rajapov Sulaymon Nuraddin Ugli , Teacher	
Tijorat banklari faoliyatida raqamli texnologiyalaridan foydalanish samaradorligini baholash istiqbollari	406
Fayziyeva Muyassarzoda Xancharovna , mustaqil izlanuvchi (PhD)	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarning likvidligini ta'minlash yo'llari	411
Bauyetdinov Majit Janizaqovich	
Addressing the Training Needs of Tourism Staff for Sustainable Practices in the Green Economy Era	415
Dadamuxamedova Mushtariy	
Стратегия сокращения бедности и повышения благосостояния населения	422
Хайитов Шербек Наимович , Кандидат экономических наук, доцент	
Inson kapitaliga investitsiya kiritishning ilg'or xorij tajribalari va ularni O'zbekistonda foydalanish imkoniyatlari	430
Axmadaliev Niholaxon , Toshkent moliya instituti o'qituvchisi	
Пути применения цифровых технологий в организации мониторинга деятельности высших учебных заведений Республики Узбекистан	436
Садиков Шохрух Шухратович , Независимый исследователь	
Fundamentals of creating the infrastructure for the use of e-commerce platforms in the digital economy system of Uzbekistan	441
Sodikova Dilafuz Zokhid qizi , manager	
Sut mahsulotlari ishlab chiqaruvchi korxona marketing miks va korporativ imij bilan tizimli munosabatlar modeli	449
Eshmatov Sanjar Azimkulovich , i.f.f.d.(PhD)	
Kambag'allikni qisqartirishda maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatining tutgan o'rni	456
Baratov Sa'dulla Norjigitovich , TDIU Samarqand filiali tayanch doktoranti	
Assessing the Impacts of Modern Models for Increasing Textile Product Exports through Green Strategies	460
Nosirova Charos , Teacher, Tashkent State University of Economics	
Qorako'chilik tarmog'i samaradorligini oshirishda agroturistik xizmatlarning o'rni va ahamiyati	468
Ж.Я.Нуриллаев , i.f.n. dotsent	
O'zbekistonda ijtimoiy sohani moliyalashtirishning hozirgi holati tahlili	474
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich , i.f.n. dotsent	
Davlat ulushini xususiyashtirishda investorlar faolligini ta'minlash yo'llari "uzauto motors" aj ipo amaliyoti misolida	481
Mamatov Bahromjon Shavkatovich , dotsent, PhD	

O'ZBEKISTONDA IJTIMOIY SOHANI MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI

Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
dotsenti, iqtisodiyot fanlari nomzodi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda ijtimoiy sohani davlat tomonidan moliyalashtirish usullari, shakllari, manbalari va vositalari tahlil qilingan. Shuningdek, daromadlarni qayta taqsimlashda ijtimoiy sohaning o'ri o'rganilgan, ularning samaradorligi baholangan hamda ta'sir qiluvchi omillar tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: daromadlarni qayta taqsimlash, ijtimoiy soha, ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyat, turizm ijtimoiy munosabatlar.

Аннотация: В данной статье анализируются методы, формы, источники и средства государственного финансирования социальной сферы в Узбекистане. Также изучена роль социального сектора в перераспределении доходов, оценена его эффективность и проанализированы факторы, влияющие на них.

Ключевые слова: перераспределение доходов, социальная сфера, образование, здравоохранение, культура, туризм, социальные отношения.

Abstract: This article analyzes the methods, forms, sources and means of state financing of the social sphere in Uzbekistan. The role of the social sector in the redistribution of income has also been studied, its effectiveness has been assessed, and the factors influencing them have been analyzed.

Key words: income redistribution, social sphere, education, healthcare, culture, tourism, social relations.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish 2022-2026 yillarga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasida aniq belgilab berilgan. Xususan, ijtimoiy sohani rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarida daromadlarni qayta taqsimlash mexanizmlarini takomillashtirish asosida aholi real daromadlarini izchil oshirish muhim masalalar qatoriga kiritilgan.

Shu nuqtai-nazardan O'zbekistonda daromadlar qayta taqsimotini davlat tomonidan tartibga solish, uning adolatligini ta'minlash va samaradorligini oshirish muammolari hozirgi kunning ustuvor vazifalaridan biri sanaladi. Ammo, respublikada ushbu muammoga qaratilgan ilmiy tadqiqotlar deyarli mavjud emas. Bu esa, o'z navbatida, mazkur yo'nalishda ilmiy tadqiqot ishlarini chuqurlashtirishni talab qiladi va tanlangan mavzuning naqadar dolzarb muammoga bag'ishlanganligini ko'rsatadi.

Tadqiqot ishining maqsadi respublikada ijtimoiy sohani moliyalashtirish samaradorligini oshirish bo'yicha ilmiy taklif va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Ijtimoiy sohani moliyalashtirishning ilmiy-uslubiy, nazariy va amaliy jihatlar alohida tadqiqot yo'nalishi sifatida xorijlik iqtisodchi olimlardan Smit A., Rikardo D., Keyns Dj.M., Nort D., Makkonel K.R., Bryu S. va boshqalarning ilmiy ishlarida atroflicha tahlil qilingan.

Ijtimoiy sohani davlat tomonidan tartibga solish muammolari MDH olimlari L.I.Abalkin, L.I.Yakobson, S.G.Shaginyan, G.Kozlova, M.Shagixmedov, A.P. Dudevich, T.F.Yutkina, S.I.Ojegov va boshqalarning ilmiy tadqiqotlarida o'rganilgan.

Mamlakatimiz iqtisodchi olimlaridan Sh.Sh.Shodmonov, T.T.Djurayev, A.V.Vahobov, B.B.Berkinov., R.R.Xasanov, A.O'lmasov va boshqalarning ilmiy izlanishlarida ijtimoiy sohani moliyalashtirishning bosqichlari, turlari va amal qilish qonuniyatlari muayyan darajada o'rganilgan.

Biroq, hozirgi kungacha olib borilgan ilmiy tadqiqot ishlarida ijtimoiy sohani moliyalashtirish mexanizmlarining amal qilish qonuniyatlari, tamoyillari, ularni davlat tomonidan tartibga solish vositalari, ayniqsa, taqsimot jarayonlarining adolatligi va samaradorligini aniqlash usullari e'tibordan chetda qolgan. Ushbu holat tanlangan mavzuning dolzarbligini bildiradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot ishida ilmiy abstraksiya, dialektik tadqiqot, induksiya va deduksiya, maqsadli rivojlantirish, monografik kuzatuv, tizimli va qiyosiy tahlil, ekspert baholash va iqtisodiy statistik usullardan foydalanilgan.

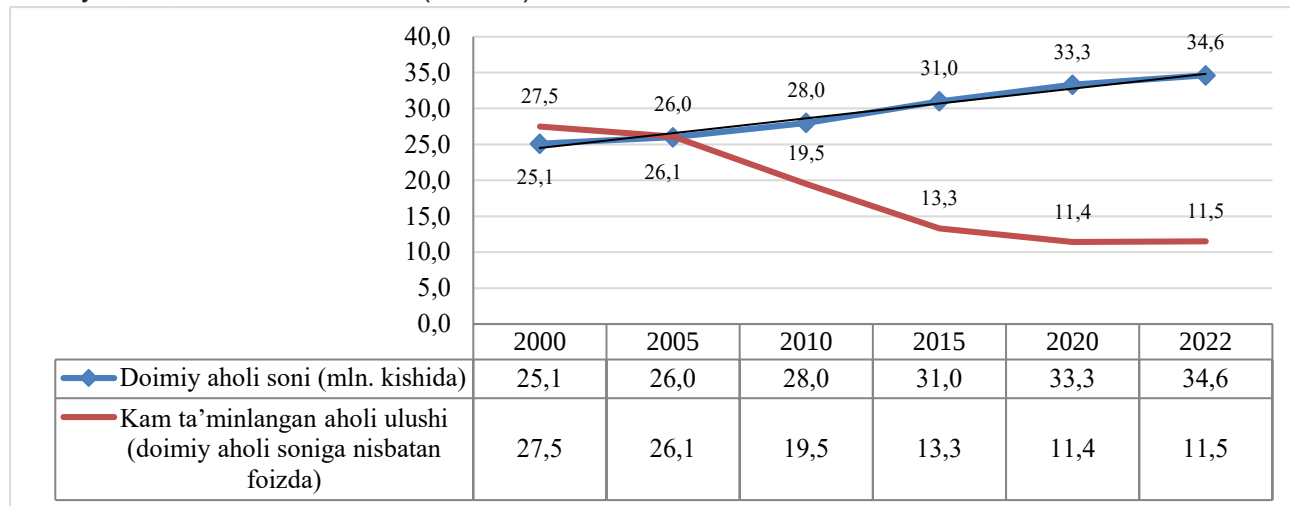
TAHLIL VA NATIJALAR

Zamonaviy dunyoning murakkab muammolarini faqat texnologik innovatsiyalar va iqtisodiy vositalar bilan hal qilib bo'lmaydi. Ijtimoiy soha jamiyatning turli qatlamlariga, turli yoshdagi odamlarga, daromadlarga, hayotga qarashlariga va boshqalarga ta'sir qiladi, chunki ijtimoiy soha tarmoqlari juda keng ko'lamli. Bular ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyat va boshqa sohalardir.

Ijtimoiy sohani rivojlantirish manbasi va uni tartibga solishning eng muhim vositasi - davlat budjetidir. Davlat budjeti mablag'larini yo'naltirish zarurati bevosita davlat tomonidan muayyan funksiyalarni amalga oshirishdan kelib chiqadi va yalpi ichki mahsulot salmoqli qismini ayni shu sohaga taqsimlanishini belgilaydi. Buni inobatga olgan holda, 2023 yilda ijtimoiy soha va ijtimoiy muhofazaga Davlat budjetidan 129 891 mlrd. so'm ajratilishi rejalashtirilgan. Bu Davlat budjeti umumiy xarajatlarning 50,4 foizini tashkil etadi. Bu xarajatlar ijtimoiy sohani rivojlantirish va ijtimoiy xodimlarni saqlash xarajatlarni moliyalashtirish zarurligini anglatadi.

Tadqiqotlarimiz ko'rsatishicha, bugungi kunda mamlakatda ijtimoiy ehtiyojmand oilalar moliyaviy daromadlarini oshirishda ayollarning bandligini ta'minlash dolzarb ahamiyatga ega vazifa bo'lib hisoblanadi. Mahallalarda ijtimoiy muammolarni aniqlash va hal etish ishlarini kompleks tashkil etish, "oilabay" yondashuv tizimini joriy etish asosida ko'rsatilayotgan ijtimoiy xizmatlarning soni va sifatini oshirishda ayollarga ko'rsatiladigan ijtimoiy xizmatlarni oshirish maqsadga muvofiqdir.

Tahlillarning ko'rsatishicha, mamlakatimizda aholini ijtimoiy himoya qilish borasida amalga oshirilgan tizimli chora-tadbirlar bugungi kunda o'z samarasini ko'rsatmoqda. Xususan, 2001-2020 yillarda mamlakatimizda doimiy aholi soni 9,5 mln. kishiga ortib, 34,6 mln. kishiga yetgan bo'lsa, doimiy aholi tarkibida kam ta'minlangan aholining ulushi ko'rsatkichi o'rganilayotgan davrda qariyb 2,4 martaga kamayib, 11,5 foizni tashkil etdi (1-rasm).

1-rasm. O'zbekistonda kam ta'minlangan aholi ulushi.

Izoh: O'zbekistonda kambag'allik darajasini aniqlash xonadon xo'jaliklari tanlama kuzatuvlari natijalariga asoslangan holda, Jahon banki tavsiyasiga ko'ra kam ta'minlanganlik darajasi kunlik 2 100 kkal.dan kelib chiqib hisoblangan.

Mamlakatimizda kam ta'minlanganlik darajasi Jahon banki tavsiyalari asosida kunlik 2 100 kkal.-dan kelib chiqib baholanadi. Mazkur uslubiyot asosida amalga oshirilgan hisob-kitoblar natijalariga

ko'ra, respublikamiz hududlari kesimida Samarqand, Surxondaryo, Sirdaryo, Andijon va Qoraqalpog'iston Respublikalarida kam ta'minlanganlik darajasi yuqori hisoblanadi. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti ilk bor 2020 yilda Oliy Majlisga Murojaatnomasida mamlakatdagi kam ta'minlanganlik darajasi muammosiga e'tiborni qaratdi: "Hisob-kitoblarga ko'ra, mamlakatda kam ta'minlangan aholi soni 12-15 foizni (4,5-5,0 mln kishini) tashkil etadi. Oxirgi ikki yilda ijtimoiy nafaqa oluvchilar soni 1,3 marta ko'paydi, nafaqalar miqdori ikki birobarga oshdi. Lekin kam ta'minlangan aholiga ijtimoiy nafaqa va moddiy yordam pulini to'lash yoki ular miqdorini oshirish orqali ushbu muammo to'liq yechilmaydi".

"Covid-19" inqirozi sharoitida mamlakatimiz hukumati tomonidan aholini ijtimoiy himoya qilish dasturlarini, xususan, aholiga ijtimoiy nafaqalar to'lash sxemalarini vertikal ravishda kengaytirishga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshirildi. 2020 yilning 1-sentyabridan boshlab davlat budjetidan sarflanadigan "Bolalikdan nogironlar uchun nafaqa", "Nogironlik bo'yicha ijtimoiy nafaqa" va "Qarilik uchun ijtimoiy nafaqa" uchun ijtimoiy nafaqa to'lovlari qiymati 10 foizga oshirildi. Shuningdek, pensiya yoshidagi aholining pensiya to'lovining eng kam miqdori ham 10 foizga oshirildi (1-jadval).

1-jadval

O'zbekistonda "Covid-19" pandemiyasi sharoitida davlat budjetidan sarflangan ijtimoiy nafaqa sxemalarini vertikal kengaytirish yo'nalishlari

Ijtimoiy nafaqa to'lash sxemalari	Covid-19" dan avvalgi" ijtimoiy nafaqa qiymati		Covid-19" davridagi yangi" ijtimoiy nafaqa qiymati		Ijtimoiy nafaqa qiymatining o'zgarishi, foizda
	so'mda	AQSH doll.da	so'mda	AQSH doll.da	
Bolalikdan nogironlar uchun nafaqa	682 466	46,40	350 513	51,00	10
Nogironlik bo'yicha ijtimoiy pensiya	391 286	28,50	030 315	31,00	10
Keksalik pensiyasi (minimal miqdori o'zgartirilgan)	682 466	46,40	350 513	51,00	10
Qarilik uchun ijtimoiy nafaqa	391 286	28,50	030 315	31,00	10

Mamlakatimizda "Covid-19" pandemiyasi sharoitida aholini ijtimoiy himoya qilish tizimining qamrov darajasini kengaytirish maqsadida ijtimoiy jihatdan nochor/zaif hisoblangan xonadon xo'jaliklariga bir martalik naqd pul shaklidagi ijtimoiy nafaqalar to'lash tartibi joriy etildi. Bunda ijtimoiy jihatdan nochor va kam ta'minlangan oilalarni aniqlash uchun mahallalarda ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalar va fuqarolarning "temir daftari" deb nomlangan ro'yxatlar shakllantirildi.

Mazkur tadbir doirasida umumiy hajmi qariyb 580 mlrd. so'mlik (57,6 mln. AQSH doll.) mablag' 400 mingga yaqin ijtimoiy jihatdan nochor/zaif hisoblangan oilalar (qariyb 1,7 mln. kishi) o'rtasida taqsimlandi. Natijada mazkur ijtimoiy guruhga kiruvchi jamiyat a'zolarining har biriga 1 450 000 so'm (144 AQSH doll.) berildi. Shuningdek, ushbu tadbir doirasida qo'shimcha 810 000 kam ta'minlangan oilalarda yashovchi 16 yoshgacha bo'lgan har bir bolaga 500 000 so'm (50 AQSH doll.) dan umumiy hajmi 40,2 mln AQSH doll. (405 000 000 000 so'm) hajmidagi mablag'lar taqsimlab berildi (2-jadval).

“Covid-19” pandemiyasi sharoitida O‘zbekistonda ijtimoiy jihatdan nochor/zaif xonadon xo‘jaliklariga bir martalik ijtimoiy nafaqalar to‘lash dasturlari

Ijtimoiy himoya dasturi	Ijtimoiy yordam oluvchilar soni	Ijtimoiy nafaqa qiymati
“Nochor/zaif” oilalar uchun bir martalik naqd pul o‘tkazmasi	400 ming oila	Bir xonadon xo‘jaligi uchun 1 450 000 so‘m (144,0 AQSH doll.) va bir kishi uchun 341 176 so‘m (33,90 AQSH doll.)
16 yoshgacha bo‘lgan kam ta‘minlangan oiladan yoki boquvchisini yo‘qotganlik uchun nafaqa yoki nogiron, deb tasniflangan oiladan 16 yoshgacha bo‘lgan bolalar.	(1,7 mln. kishi)	Har biriga 500 000 so‘m (50,0 AQSH doll.)

Ijtimoiy himoya qilish obyektlariga fuqarolarning quyidagi toifalari kiradi: nafaqaxo‘rlar, ko‘p bolali oilalar, yetimlar, homilador ayollar, nogironlar, ishsizlar, harbiydan demobilizatsiya qilinganlar, qochqinlar, boshpanasizlar, budget sohasidan moliyalanuvchi ayrim toifadagi xodimlar va mahkumlar. Ko‘rinib turibdiki, aholining bir qismi bir necha toifalarga mansub bo‘lishi mumkin. Aholining har bir toifasiga moliyalashtirishning muayyan turini belgilash kerak. Bu turli manbalardan moliyalashtirishni istisno etmaydi.

Ijtimoiy himoya choralari olish usuliga ko‘ra, ularni pensiya va stipendiyalar, bolali oilalarga beriladigan nafaqalar, ishsizlik nafaqalari, yetim bolalarni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash, mahkumlarni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash, qo‘shimcha to‘lovlar shaklida moddiy yordam, zaruriy buyumlar va oziq-ovqat mahsulotlari ko‘rinishidagi moddiy shakldagi yordam, uyda ijtimoiy xizmatlar ko‘rsatish, bepul ovqatlantirish, bepul davolash, dori vositalari va protez-ortopediya buyumlari bilan bepul yoki imtiyozli ta‘minlash, kommunal xizmatlar uchun imtiyozli to‘lov, bepul yoki imtiyozli o‘qitish yoki qayta tayyorlash, boshpanasizlarni bir kechaga joylashtirish, jamoat transportidan bepul yoki chegirmali foydalanish, nogironlar ishini tashkil etish maqsadida korxonalarni moliyalashtirish shaklida tasniflash mumkin.

Kovid epidemiyasi bilan bog‘liq inqiroz hodisalari aholi muhim qismining, shu jumladan iqtisodiy faollarning ijtimoiy mavqeini yomonlashtirdi. Ko‘p bolali va to‘liq bo‘lmagan oilalar, nogironlar, talabalar va nafaqaxo‘rlar aholining eng zaif qatlami bo‘lib chiqdi. El-yurtning eng qimmatli boyligi – yurt kelajagining yosh avlodi salomatligi va farovonligi havf ostida edi. Hozirgi vaqtda ko‘p bolali oilalarga davlat yordamining to‘rtta asosiy shakli mavjud.

Birinchidan, oilaga bolalar uchun naqd pul to‘lovlari va bolalarning tug‘ilishi, boqishi va tarbiyalanishi bilan bog‘liq (nafaqa va nafaqalar).

Ikkinchidan, ko‘p bolali oilalar, ota-onalar va bolalar uchun mehnat, soliq, uy-joy, kredit, tibbiy va boshqa imtiyozlar.

Uchinchidan, oila va bolalarga bolalar ovqatlari, dori-darmonlar, kiyim-kechak va poyabzallar, homilador ayollar uchun oziq-ovqat va boshqalarni bepul tarqatish.

To‘rtinchidan, oilalarga ijtimoiy xizmatlar (aniq psixologik, huquqiy, pedagogik yordam, maslahat) ko‘rsatish.

Davlat budgetining ijtimoiy sohaga taqsimlanishida mamlakat ta‘lim tizimini tashkil etish masalasi markaziy masalalardan biridir.

Davlat maktabgacha ta‘lim tashkilotlari faoliyatini moliyalashtirish O‘zbekiston Respublikasi Davlat budgeti mablag‘lari, maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida bolalarni parvarishlash, ovqatlantirish va ularga qarab turish uchun olinadigan to‘lovlar hamda qonunchilikda taqiqlanmagan boshqa manbalar hisobidan amalga oshiriladi.

Ta‘limga xarajatlarda eng katta ulush umumta‘lim maktablari xarajatlariga tegishlidir. Hozirgi kunda umumiy o‘rta ta‘lim xarajatlari Davlat budgeti xarajatlarining 14,3 % tashkil etmoqda. Uning tarkibi ham yildin yilga takomillashib bormoqda. Jumladan, joriy 2023 yilda uning tarkibida sezilarli o‘zgarishlar bo‘lishi kutilmoqda.

O'zbekistondagi barcha umumta'lim maktablari individual smetaga ega, g'aznachilik bo'linmalarida shaxsiy hisobvarag'i mavjud, muhri va imzo huquqiga ega yuridik shaxs hisoblanadi. Maktab budjetining hisobi xarajatlarning bazaviy me'yorlari asosida, maktab miqyosi koeffitsiyenti va markazlashtirilgan yoki gazli isitishga ega maktablar koeffitsiyentlarini qo'llash bilan hisoblanadi.

Bugungi kunda oliy ta'lim muassasalari moliyaviy ta'minotini asosiy qismi budjetdan tashqari mablag'lar tashkil etmoqda hususan biznes va boshqaruv yo'nalishlarida 95-98 foizgacha moliyaviy ta'minot o'qitishning to'lov kontrakt shakli mablag'lariga to'g'ri kelmoqda.

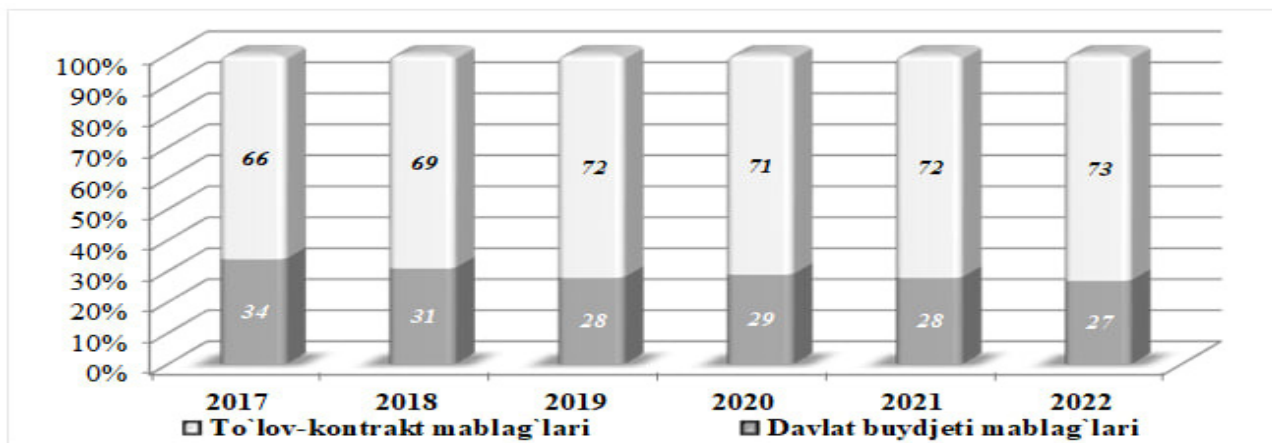
Tadqiqotlarimiz so'nggi besh yilda oliy ta'lim tizimini moliyalashtirish jarayonida asta-sekinlik bilan bozor mexanizmlari joriy etilayotganligini ko'rsatdi. O'zbekiston Respublikasi oliy ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasining qabul qilinishi oliy ta'limni rivojlantirishning yangi bosqichi boshlanganligining dalolatidir.

Tahlillarimizga ko'ra, nodavlat va xorijiy oliy ta'lim muassasalarining tashkil etilishlari, qo'shma ta'lim dasturlari asosida kadrlar tayyorlash tizimining yo'lga qo'yilib, tobora kengayib borishi oliy ta'lim muassasalari o'rtasida erkin raqobatning vujudga kelishiga zamin yaratmoqda. Bu islohotlar oliy ta'limni moliyalashtirish tizimiga ham o'z ta'sirini o'tkazmoqda. Tahlillarimizga asosanib aytishimiz mumkinki, respublika oliy ta'lim muassasalariga 2017-2022-yillarda ajratilgan mablag'lar miqdori faqat o'sish tendensiyasiga ega bo'lgan(2-rasm).

3-rasm. Respublika oliy ta'lim muassasalariga 2017-2022 yillarda ajratilgan mablag'lar miqdori (trln. so'm).

Keltirilgan diagramma ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, davlat budjeti mablag'lari hisobiga moliyalashtirish tahlil davrida 3 barobardan ortiq o'sgan bo'lsa, to'lov kontrakt mablag'lari hisobidan moliyalashtirish 4,5 martaga oshgan. Demak, oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirishda to'lov kontrakt mablag'lari hisobiga moliyalashtirish tizimi ustunlikka ega bo'lmoqda. Agar biz ushbu ma'lumotlarni foizlarda tahlil etsak, bu nisbatlar yanada yaqqol namoyon bo'ladi (4-rasm).

4-rasm. Respublika oliy ta'lim muassasalariga 2017-2022-yillarda ajratilgan mablag'lar ulushi (foiz).

Rasm ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, 2017-yilda oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirishning 34 foizini budget mablag'lari, 66 foizini to'lov kontrakt mablag'lari tashkil etgan bo'lsa, 2022-yilga kelib bu nisbat 27 ga 73 ni tashkil etgan. Bu mamlakatimizda oliy ta'lim tizimini moliyalashtirishda budget mablag'larini salmog'ini pasaytirish va o'z-o'zini moliyalashtirish tendensiyasi davom ettirilayotganligini ko'rsatadi.

Oliy ta'lim muassasasining asosiy moliyaviy rejasi smeta hisoblanadi. Unda budget ajratmalarining umumiy hajmi, maqsadli yo'naltirilganligi va choraklar bo'yicha taqsimoti aks ettiriladi. Smetada o'quv muassasasi, uning o'quv-moddiy bazasi to'g'risida umumiy ma'lumotlar keltiriladi. Jamlanma rejalashtirishda xarajatlar har bir talabaga me'yorlar hisobi asosida hisob-kitob qilinadi. Buning uchun rejalashtirilayotgan yil uchun talabalar kontingenti bitiruvchilar, qabul va saralashni hisobga olgan holda o'lchanadi.

Davlat budgetining ijtimoiy sohaga taqsimlanishida mamlakat ijtimoiy-madaniy tizim sohasidga yo'naltiriladigan xarajatlar ham muhim ahamiyatga ega. Ijtimoiy-madaniy rivojlanishga quyidagilar kiradi: madaniyat, san'at, ommaviy axborot vositalari, yoshlar siyosati faoliyati va ijtimoiy ta'minot.

Madaniyat va san'at muassasalarini moliyalashtirishga budget xarajatlari ijtimoiy-madaniy tadbirlarga xarajatlar tarkibida rejalashtiriladi. Madaniyat va san'atning funksiyalari insonning ma'naviy boyishida bo'lib, bu esa, o'z navbatida, iqtisodiy natijalarga ta'sir ko'rsatadi. Madaniyat sohasida amal qilayotgan qonun hujjatlari davlat madaniy faoliyat, madaniy boyliklar va ne'matlar jamiyatga yetib borishi uchun imkoniyat yaratishni ta'minlashini nazarda tutadi. Shu sababli davlat:

- davlat va ba'zi hollarda nodavlat madaniyat tashkilotlarini budgetdan moliyalashtirishni amalga oshiradi;
- notijorat madaniyat tashkilotlariga soliq solishning alohida tartibini qo'llaydi;
- madaniyatni rivojlantirishga o'z mablag'larini sarflayotgan xo'jalik subyektlari va jismoniy shaxslarga soliq imtiyozlari berish orqali madaniyatning rivojlanishini rag'batlantiradi;
- madaniyat sohalarida xayriyaning rivojlanishini rag'batlantiradi.

Madaniyat va san'at muassasalarini moliyalashtirish turli darajadagi budgetlar mablag'lari hisobiga amalga oshiriladi va san'at, ommaviy axborot vositalari, muzeylar, kutubxonalar, nashriyotlar va boshqalarni saqlash xarajatlarini mujassamlashtiradi.

Budget ajratmalarini aniqlash usuli shundaki, madaniy faoliyat emas, balki aniq madaniyat muassasasi moliyalashtiriladi. Madaniyat va san'at muassasalarini moliyalashtirish budget mablag'lari hisobiga amalga oshiriladi, shu bilan birga ular pulli xizmat ko'rsatilishi, homiylik yordami va boshqalar evaziga qo'shimcha moliyaviy resurslar manbalariga egadirlar. Barcha madaniyat va san'at muassasalari daromadlar va xarajatlar smetalarini tuzadi. Xarajatlar tashkilotning faoliyati bilan tavsiflanadi. Smetada barcha 4 guruh xarajatlari rejalashtiriladi. Muzeylar kelajakdagi xarajatlarni baholash va zarur bo'lgan budgetdan moliyalashtirish hajmini belgilashda katta qiyinchiliklarga olib keladi, chunki ularning faoliyati shart-sharoitlari turlicha va daromadlarni oldindan bashorat qilib bo'lmaydi. Smetani tasdiqlashda budget hajmi va bir necha yilga uning ijrosi hisobga olinadi.

Teatr va konsert tashkilotlari bo'yicha budgetdan moliyalashtirish hajmini hisob-kitob qilishda, birinchi navbatda xizmat ko'rsatiladigan tomoshabinlar soni va biletning o'rtacha narxiga bog'liq bo'lgan kelib tushishi rejalashtirilayotgan daromadlar hajmi aniqlanadi. Tomoshabinlar soni zal sig'imi, rejalashtirilayotgan spektakllar soni va ularga tomoshabinlarning o'rtacha tushishini bir-biriga ko'paytirish orqali aniqlanadi:

$$Ts = Zs \times Ss \times Ot,$$

Bu yerda:

Ts - tomoshabinlar soni;

Zs - zal sig'imi;

Ss - rejalashtirilayotgan spektakllar soni;

Ot - tomoshabinlarning o'rtacha tushishi.

Barcha spektakllar ertalabki, kunduzgi va kechkilarga bo'linadi. Biletning narxi spektaklni o'tkazish vaqtiga bog'liqdir.

Ijtimoiy ta'minotga xarajatlar - davlat budgetining nogironlarni o'qitish va ishga joylashtirish; qariyalar, nogironlar va nogiron bolalar uchun uy-internatlarni saqlash va ta'minlash; protezlash; no-

gironlarning xarajatlarini qoplash; uyda ijtimoiy yordam ko'rsatishning hududiy markazlari va bo'linmalarini moliyalashtirish; markazlashtirilgan buxgalteriyalar va boshqa ijtimoiy ta'minot tadbirlarini ta'minlash xarajatlarini o'zida mujassamlashtiradi.

Ijtimoiy ta'minot xarajatlarning asosiy qismi qariyalar, nogironlar, boshqa toifadagi muhtoj fuqarolarga uy-internatlar, ijtimoiy boshpana va boshqa muassasalar tarmog'i orqali turli xil ijtimoiy xizmatlar (tekinga yoki imtiyozli ravishda) ko'rsatish bilan bog'liqdir. Ularni ta'minlash va saqlash uchun xarajalar individual smetalar asosida rejalashtiriladi. Har bir ijtimoiy ta'minot muassasasi quyidagi ko'rsatkichlarga binoan xarajalar smetasini, har bir xarajalar moddalari bo'yicha majburiy ilovalarni tuzadi:

- joylar soni;
- ta'minlanayotganlar soni;
- faoliyat yuritilayotgan kunlar soni;
- koya-kunlar soni;
- shtat birliklari soni.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, ijtimoiy soha tarmoqlari juda keng ko'lamli bo'lib, uni rivojlantirishning eng asosiy manbasi qayta taqsimlanadigan davlat budjeti mablag'lari hisoblanadi. Jahon amaliyotida ushbu sohani rivojlantirish uchun davlat budjetidan juda katta hajmda mablag'lar ajratiladi. Mamlakatimizda ham budjet xarajatlarning yarmidan ko'pi mazkur sohani rivojlantirishga sarflanayotganligidan ham ijtimoiy sohaning naqadar katta ahamiyatga ega ekanligini tushunish mushkul emas. Ayni shuning uchun ham milliy iqtisodiyotda taqsimot munosabatlarini davlat tomonidan tartibga solish mexanizmini takomillashtirishda ijtimoiy sohani moliyalashtirishga alohida e'tibor qaratish maqsadga muvofiq.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси // <https://review.uz/oz/post/poslanie-prezidenta-uzbekistana-shavkata-mirziyoyeva-oliy-majlisu>
2. Бузрукхонов С.М. Инновацион иқтисодиётга ўтиш шароитида олий таълимни молиялаштиришни такомиллаштириш // иқтисодиёт фанлари доктори (DSc) илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертация иши автореферати. –Т.: 2022. -20 б.;
3. Синягин А. Как оценить общественные услуги. // Эксперт. 2004. №19. -с.72
4. Стиглиц Дж.Ю. Экономика государственного сектора. -М. 1996. -с.371
5. Фуқаролар учун бюджет: 2023 йил учун тасдиқланган бюджет. БМТ Тараққиёт Дастури (БМТТД) ва Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлиги "Ўзбекистонда барқарор ривожланишни молиялаштириш" қўшма лойиҳасини амалга ошириш дастури. –Т.: 2023. -15 б. (www.uz.undp.org).
6. Якобсон Л.И. Экономика общественного сектора основы теории государственных финансов. -М.: Финстатинформ. 1995.
7. Ўзбекистонда камбағаллик муаммоси. Сабаблар ва ечимлар. <https://kun.uz/news/2021/05/22/ozbekistonda-kambagallik-muammosi-sabablar-va-yechimlar>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. № 7

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

«Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot» jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi 26-uy.

